

20. Yleiset tartuntataudit

s. 136-141

• Tavoitteet

- Osata kertoa, mitä eri reittejä taudit voivat tarttua ihmiseen.
- Osata kuvata tavallisten tartuntatautien ennaltaehkäisyä, oireita ja hoitokeinoja.
- Osata toimia niin, että oma ja läheisten sairastumisriski tartuntatauteihin pienenee.
- Osata hakea tietoa suositelluista rokotuksista, jos matkustaa ulkomaille.

- a. Mitä eri tautien tartuntatapoja löydät näistä?
- b. Miten näitä tartuntoja voi pyrkiä ehkäisemään?

Tartuntatavat

- Tartuntatautien aiheuttaja mikrobi tulee elimistön ulkopuolelta.
⇒ Ei vilustumisesta vaan mikrobista, joka lisääntyy kun elimistö "lämmittää itseänsä".
- **Yleisimmät tartuntatavat ovat**
 - Kosketustartunta
 - Pisaratartunta
 - Limakalvon/ eritteiden välityksellä
 - Jonkin eliön tai ruoan tai veren välityksellä
 - Äidistä lapseen synnytyksestä
- Tartuntatauti voi levitä epidemiaksi tai maailmanlaajuiseksi pandemiaksi.

Yhdessä aivastuksessa voi olla 3000–5000 pientä pisaraa, jotka sinkoutuvat ilmaan 120 kilometrin tuntinopeudella. Siksi aivastus on tehokas tautien leviämistapa.

Tartuntojen ehkäisykeinoja

Tartuntatapa

Ehkäisykeinoja

kosketus-
tartunta

käsihygienia, jalkojen huolellinen kuivaaminen

pisara-
tartunta

yskiminen ja aivastaminen nenäliinaan tai
kyynärtaipeeseen, sairaana kotiin jääminen

tartunta
eliön
välityksellä

peittävä pukeutuminen liikkuesssa luonnossa, ihon
tarkistaminen päivittäin, punkki- ja hyttyskarkote,
hyttysverkot

likainen
juomavesi
tai ruoka

huolellinen kylmäsäilytys, ruoan riittävä kuumen-
taminen, keittiöhygienia, puhdas juomavesi

sukupuoli-
yhteys

yhdynnän välttäminen, kondomin käyttö

Lisäksi tauti voi tarttua vielä myös

- verikontaktissa esim. likaisten huumeneulojen tai verihaavojen kautta
- äidiltä lapselle esim. synnytyksessä (siksi pikkulapsilla voi olla HIV/AIDS)

Miten suojautua tarttuvilta taudeilta?

- **Pese kätesi "aina"** (lämpimällä vedellä ja saippualla, 20-40 sekuntia, huolellisesti joka puolelta hangaten ja huuhtoen)
 - kun tulet ulkoa sisään/ koulusta ja kaupasta kotiin
 - ennen ruoan laittoa ja ruokailua
 - wc-käynnin tai vaipan vaihdon jälkeen
 - niistämisen, yskimisen tai aivastamisen jälkeen
 - kun olet koskenut samoja pintoja kuin flunssainen henkilö.
- **Yski kyynärtaipeeseen** tai kertakäyttöpaperiin
- **Niistä kertakäyttöpaperiin** ja paperi roskiin.
- **Korona-> 2 m etäisyyttä + käytä maskia**
- **Älä koskettele kasvoja/ pintoja "turhaan"**
- **Ei yhteisiä juomia/huulirasvoja/karkkipusseja**
- **rokote -> suojaa pahimmilta**

Tuttuja tartuntatauteja

- **Flunssat ja nielutulehdukset**
 - Influenssaan on rokote, flunssaan ei ole.
 - Korona; ootko koskaan kuullut;)?
 - Kurkkukipu/ angiina (b)/ mononukleoosi = pusutauti (v)
- **Vatsataudit -> 1 vrk tartunnasta -> 1-4 pv**
 - Virusvatsataudit, esim. noro ja rota
 - Bakteerivatsataudit, esim. turistiripuli
- **HPV- tulehdukset-> rokotus suojaisi☺**
 - Sukuelimissä, suussa, iholla

Harvinaisempia tartuntatauteja

- **Hepatiitit ABC** -> rokotus suojaisi osan tartunnoista
-> (huume-)neuloista, seksistä, jääpaloista, ruoasta...
- **HIV-> AIDS**
-> (huume-)neuloista, seksistä, verestä, äidiltä synnytyksessä
- **Malaria**
-> horkkahyttisestä trooppisilla alueilla = estolääkitys
- **Kolera**
-> saastuneesta vedestä tai ruoasta

Osaatko nämä?

- ☐ Osaat kertoa, mitä eri reittejä taudit voivat tarttua ihmiseen.
- ☐ Osaat kuvata tavallisten tartuntatautien ennaltaehkäisyä, oireita ja hoitokeinoja.
- ☐ Osaat toimia niin, että omasi ja läheistesi sairastumisriski tartuntatauteihin pienenee.
- ☐ Osaat hakea tietoa suositteluista rokotuksista jos matkustat ulkomaille.